

POVIJESNE AKCIJE

HRVATSKIH PROGNANIKA

BLOKADA UNPROFOR-a

**ZAJEDNICA POVRATNIKA HRVATSKOG
PODUNAVLJA**

Priradio: BRANKO PEK, 2021.

Prof.dr.sc. Slobodan Lang

Slobodan Lang rođen je u Zagrebu 1945. godine. Rodom je iz ugledne hrvatske židovske obitelji iz Vinkovaca. Djed mu je bio predsjednikom Židovske općine. Dolaskom na vlast režima koji je bio marionetom osovinske Njemačke, život im se našao u ugrozi. Pokušao ih je spasiti poznati dominikanac Hijacint Bošković; taj je Boškovićev čin polučio da je Lang “od djetinjstva odgajan u osjećaju zahvalnosti prema fra Hijacintu, dominikancima i svim fratrima”.

U Zagrebu je Slobodan Lang pohađao osnovnu školu i gimnaziju. Gimnaziju je završio 1964. godine. Medicinu je završio u Zagrebu 1972. godine. Specijalizirao je socijalnu medicinu. Doktorirao je 1982. godine na Medicinskom fakultetu s tezom Kvaliteta života žena oboljelih od raka dojke.

U doba hrvatskog proljeća predložilo ga se za prvog studenta prorektora u 300-godišnjoj povijesti sveučilišta u Hrvatskoj. Prvotni kandidat bio je Ivan Pađen, nakon čega se predložilo Langa, no Lang je otklonio tu mogućnost. Otac Slobodana Langa, Rikard Lang, istakao se u hrvatskom proljeću 1971. što se nije pridružio onovremenoj vrlo probitačnoj hajci na ljude, pa je tako spriječio progone kolega na zagrebačkom Ekonomskom institutu.

Velike je znanstveničke karijere. Predavao je na Školi narodnog zdravlja Andrija Štampar, mostarskom Medicinskom fakultetu, u SAD-u. Bio je članom uglednih inozemnih liječničkih udruženja. Bio je u uredništvu hrvatskog časopisa Croatian Medical Journal. Pokrenuo je Prvi hrvatski kongres preventivne medicine. Osnovao je Hrvatski časopis za javno zdravstvo, kojeg je i uređivao. Prepoznao je opasnost onda relativno nove bolesti kopnice (AIDS-a), tako da je zarana radi sveobuhvatna sprječavanja širenja te opake bolesti pokrenuo sveobuhvatnu akciju poučavanja građana o toj bolesti. Njegovim radom je grad Zagreb došao na čelno mjesto svjetskog pokreta Zdravih gradova. Inicirao je osnivanje mostarskog medicinskog fakulteta.

Obnašao je brojne visoke političke dužnosti. Bio je član Izvršnog vijeća grada Zagreba, tajnik Sekretarijata za zdravstvo, glavni nositelj skrbi za zdravlje svih sudionika Univerzijade u Zagrebu, posebni savjetnik Predsjednika RH Franje Tuđmana za humanitarna pitanja, zastupnik u Županijskom domu Sabora RH, veleposlanik u Ministarstvu vanjskih poslova RH i tako dalje.

Humanitarni je rad nezaobilazni dio njegova životopisa. Ističe se kad je pomogao kosojskim rudarima kad su 1989. godine štrajkali glađu (Stari Trg). Radio je u predraču na tome da bi se spriječili sukobi u Hrvatskoj i drugim republikama u Jugoslaviji. Suorganizator je konvoja Libertasa kojim se listopada 1991. godine pomoglo odsječenom Dubrovniku, organizirao je zaštitu za prognanike i izbjeglice u Hrvatskoj, organizirao i predvodio (zajedno s Hermanom Vukušićem) je humanitarni Bijeli put pomoći za bolnicu u Novoj Bili, čiju je organizaciju baš on inicirao te brojne druge.

POVIJESNE AKCIJE PROGNAKNIKA

BLOKADA UNPROFOR-a

PREDGOVOR

Blokada

Prof. dr. sc. Slobodan Lang

Značenje Blokade prognanika

Blokada koju su proveli hrvatski prognanici nad pobunjenim, okupiranim i od UN-a kontroliranim područjima Hrvatske u kojima je početkom devedesetih proveden potpuni etnički progon Hrvata i niz drugih najtežih zločina, spada među najvrjednije humanitarne akcije u ratu u Hrvatskoj i Europi u dvadesetom stoljeću.

Ona je gotovo nepoznata, nije analizirana i uopće nije shvaćena.

Istina o ratu

Da bi se odgovorno i cjelovito upoznalo ma koji rat potrebno je sagledati:

1. **Ratne zločine.** Njih se utvrđuje pred sudovima od nacionalnih do međunarodnih, stalnih i privremenih.
2. **Humanitarno djelovanje.** Humanitarno djelovanje je temeljna odgovornost i vodeća obaveza od pojedinca do svjetske zajednice u modernom ratovanju. Sagledavanje humanitarnog rada i iskustva, omogućuje donošenje novih međunarodnih propisa, unaprjeđenje rada u budućnosti i korištenje drugima. Hrvatska je predložila da se nakon svakog rata održi Međunarodna konferencija Crvenog križa koja bi nova iskustva povezala sa postojećim znanjem. Za sada nema usvojenog oblika analize, sagledavanja rada i razvoja znanja humanitarnog rada u ratu.
3. **Povijesnu istinu.** Cjelovito i istinito sagledavanje rata spada danas među značajna ljudska prava i potrebe. Ono je neposredna potreba, prije, u tijeku i nakon sukoba i značajno doprinosi sprječavanju rata, smanjivanju zločina u tijeku, bržoj obnovi i održanju mira.
4. **U svim ratovima u Europi tijekom dvadesetog stoljeća učinjeni su nezaboravljivi zločini ubijanja, mučenja, zlostavljanja, progona, razaranja i pljačke.**

Istina o obrani Hrvatske

Svjesni ovih činjenica od početku obrane Hrvatske oslonili smo se na snagu dobrih ljudi i učinili što je god moguće u sprječavanju svih zločina, a posebno genocida. Ovako se djelovalo osobno, civilno, stručno, znanstveno, politički i državno; informirajući i mobi-

lizirajući javnost putem medija i prenoseći stečeno iskustvo i znanje u svijet.

Sagledavanje obrane Hrvatske ograničeno samo na ratne zločine, nedopustivo sužava i čovječnost i istinu. Propuštanje sagledavanja humanitarne odgovornosti, djelovanja i stečenog iskustva, oduzima dostojanstvo i pojedincima i narodu, otežava pa i sprječava pomirenje i onemogućuje prijenos i korištenje drugima. To nije istina o ratu.

Oduzimanje doma, etnički progon i genocid – temeljni ratni zločini

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju u Haagu je 12. 6. 2007. osudio je Milana Martića, bivšeg političkog vođu hrvatskih Srba, zbog zločina, ubojstva, razaranja, pljačke, zatvaranja, okrutnog postupanja i mučenja, počinjenih ranih devedesetih protiv Hrvata i drugih ne-Srba u Hrvatskoj. Većina zločina počinjena je nad starim ljudima, zatočenima i civilima. Praktično su svi Hrvati i ne-Srbi protjerani iz područja pod Martićevom vlasti. Dokazi su jasni da je vodstvo tzv. “Srpske autonomne oblasti” (SAO) Krajine i tzv. “Republike srpske Krajine” (RSK), uključivši Milana Martića, usvojilo viziju Slobodana Miloševića o stvaranju države sa srpskom dominacijom.

Međunarodni sud pravde (ICJ), temeljni sud Ujedinjenih Naroda vodio je proces Bosna i Hercegovina v. Srbije i Crne Gore 13 godina, 11 mjeseci i 16 dana, ukupno 5091 dan, od 20. travnja 1993. do 26. veljače 2007. Na temelju Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, presudio je da su države obavezne sprječavati genocid prema Članku I Konvencije te da je Srbija prekršila obavezu da spriječi genocid koji je izvršen u Srebrenici u srpnju 1995. Obrazložio je da je obaveza sprječavanja genocida u postupanju a ne rezultatu, te da je država odgovorna ako propusti poduzeti sve mjere koje je mogla, a koje su mogle doprinijeti sprječavanju genocida.

Ovom presudom je Međunarodni sud pravde obavezao sve države na preventivu genocida.

Koja je u tome uloga dobrih ljudi i humanitarnog rada?

Etnički progon i obrana

Presuđeno je da je vojna agresija na Hrvatsku imala za cilj provesti etnički progon Hrvata u dijelovima gdje se željelo stvoriti državu sa srpskom dominacijom. U to vrijeme tek stvorena Hrvatska država, još nije imala vojsku koja bi mogla obraniti progone narod. Tada je došlo do “etničke” obrane, nije država branila narod, već je narod branio državu. Ova obrana ključna je bitka srpskog agresora i hrvatskih prognanika.

Etnički progon Hrvata je počeo u ljeto 1990. Prvih 67 iz Knina prognanih Hrvata došli su u Zagreb 17. 8. 1990 godine. U rujnu 1990, nekoliko intelektualaca je otputovalo u Knin i bezuspješno se založili za sprječavanje sukoba i rata. Tom prilikom je obnovljena Rađićeva mirotvorna strategija “Prvo čovjek onda Hrvat” i “Ja sam Srbin, živjela Hrvatska”.

Uslijedili su etnički progoni iz Tompojevaca, Bokšića i drugdje.

1. svibnja 1991. godine ujutro Hrvati, stanovnici Potkonja, rubnog dijela Knina, održali su praktično prvu konferenciju o pravu na dom. Tom prilikom su iskazali da žele ostati u svojim kućama, ali traže sigurnost za sebe i svoju djecu, pravo na vjeru, korištenje hrvatskog jezika, ravnopravnost u školi i sprječavanje etničkog progona Hrvata. Popodne u 16.30 istog dana Milan Martić i njegovi milicajci izveli su koordinirani napad na naselja Vrpolje i Potkonje. Nekoliko Hrvata je bilo ranjeno, 20-tak ih je završilo u zatvoru, a većina je prognana iz svojih domova. Bili su to prvi prognanici u Republici Hrvatskoj.

1. kolovoza 1991. je proveden etnički progon Hrvata iz slavonskih sela, Erdut, Dalj i Aljmaš. Tadašnji podpredsjednik hrvatske vlade Dražen Budiša je vodio delegaciju koja je obišla selo Dalj i uspostavila kontakt sa preostalom grupom hrvatskih žena i djece na obali Dunava. I ovdje je održan razgovor o pravu na dom ali sada već i suprotstavljanju logorima, mučenju, zlostavljanju i progону.

U rujnu je etnički progon Hrvata, ali i drugih, kao Mađžara u Laslovu, dosegao masovne razmjere. Iz dana u dan oni su stizali i bili prihvaćani diljem Hrvatske. U tom trenutku glavni cilj je bilo prihvatiti ih i pokazati da je Hrvatska svima dom. Već u listopadu bilo je 300.000 prognanika.

Bitka za Dubrovnik

U jesen 1991. godine je počela bitka za Dubrovnik. JNA je okupirala Konavle, Župu, Rijeku dubrovačku i Primorje. Uz vlastite stanovnike Grad pod opsadom, bombardiran i granatiran s kopna, mora, i zraka odbio je poziv na predaju. Građani su prestali bježati iz Grada, i primili tisuće prognanih u hotele, domove, samostane i vlastite kuće. U srijedu, 6. listopada, u Domu sindikata održana je "konferencija o izbjeglicama", a 25. studenog "o kvaliteti života i ljudskim pravi-ma." Podnesen je izvještaj: "Od prve konferencije učinjeno je dosta. Osnovan je odbor za ljud-ska prava u kojemu su pred-stavnici svih vjera i nacional-nosti. Organiziran je povratak stanovnika u Mokošicu i uspos-tavljena je svakodnevna brod-ska linija između Gruža i Cavtata.

Predstavnici odbora sudjelovali su s vojnim vlastima u pregovorima u Cavtatu, a u organizaciji Hrvatske mornarice posjetili Šipan i Lopud gdje su stanovnicima uručili pomoć u lijekovima i hrani. U međuvremenu je osnovan i odbor Bokelja i Crnogoraca koji je svojim apelom pokušao utjecati na svoje sunarodnjake i crnogorsku vladu. Okončano je istraživanje o izbjeglicama. Osno-vani su i odbori za Rijeku dubro-vačku i Mokošicu, Dubrovačko primorje, Elafite i Mljet, Župu, Konavle, Cavtat i Pelješac. Usvojena je orijentacija i program ostajanja na ognjištima, i da bijeg nije rješenje u ovakvim situacijama".

Međunarodna zajednica je poslala vrlo ugledne političare, filozofe i liječnike predvođene Dr Bernardom Kouchnerom da dođu u Dubrovnik i brodovima odvedu žene i djecu.

Žene su masovno odbile otići i poručile “Preci su nas odredili za svoje nasljednike pa to i budimo! Ponosno i gordo čuvajmo svoje domove za naša nova pokoljenja. Povijest ne prašta i nikada nam neće zaboraviti budemo li bježali, šutjeli i čekali da netko drugi riješi našu sudbinu. Ne postoji još jedan Dubrovnik. I ako dopustimo da on nestane, nestat će zauvijek. Nigdje čemin, mrča i gličina ne vonjaju kao u Dubrovniku. Nigdje nema ovakog sklada valova, čiopa i hridi. Ne odlazite! Zajedno smo jači. Budimo uz naše muževe, sinove i očeve... “. Dr Kouchner je prihvatio “Pravo na dom” i bitku protiv etničkog progona i sam posjetio okupirane Mokošicu i Cavtat da bi razgovarao sa Hrvatima koji su odbili napustiti svoje domove. Strani brod je otišao prazan – Dubrovnik je branio Dom.

Prognani i izbjegli – Progon Hrvata i Bošnjaka

U siječnju 1992. godine u Hrvatskoj je bilo 324.238 prognanika i 872 izbjeglice. U travnju je počeo etnički progon Bošnjaka i Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Njihovo prelaženje Save je nezaboravno. U ožujku je bilo 193.415 izbjeglica. Na kraju 1992. godine bilo je 402.768 izbjeglica i 260.705 prognanih, zajedno 663.493.

Zajednica prognanika Hrvatske

U proljeće (19.ožujka) osnovana je Zajednica Prognanika Hrvatske koja je kao glavni cilj istakla “okupili smo se da vratimo dom”. Prvi pokušaj je bio povratak u Antunovac 30. rujna 1993.

Iste godine predstavnici Hrvatske su upoznali svjetsku javnost sa neposrednom opasnošću od genocida i tražili stvaranje programa sprječavanja genocida. Krajem godine provedena je akcija “Bijeli Put” a početkom 1994. godine “Putevi mira i ljubavi” za pomoć, opstanak i međusobni mir Hrvata i Bošnjaka u Bosni i Hercegovini.

Početkom travnja 1994. godine započeo je genocid u Rwandi, u kojem je ubijeno između 800 000 i 1 074 000 ljudi. Ujedinjeni Narodi i svijet uopće nisu znali reagirati. Predsjednik SAD Clinton se došao 1999. godine ispričati za propust sprječavanja genocida.

Blokada

Težeći oslobađanju okupirane Hrvatske i ostvarivanje prava na povratak u vlastiti dom, Zajednica prognanika Hrvatske je odlučila u ljeto 1994. godine (1. srpnja) izvršiti pritisak mirnim putem. Provedena je blokada 31 prijelaza iz slobodnog dijela Hrvatske u UNPA zone. Tražili su da se odmah počnu stvarati uvjeti za povratak prognanika, prekid snabdijevanja pobunjenih Srba vojne povezanosti i sa SR Jugoslavijom i utvrđivanje sudbine nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja.

Blokada je provedena uz stalno prisustvo nekoliko desetaka prognanika na svakom prijelazu. Ukupno je sudjelovalo 150 000 ljudi. Blokada je postala svehrvatski pokret i trajala je 17 do 46 dana. Predsjednik ZPH Mato Šimić je zaključio i poručio: “Na kraju

blokade željeli bismo poručiti svima koji su ostali na okupiranim područjima Republike Hrvatske, srpskom i nesrpskom pučanstvu, da počnu razmišljati o protjerivanju ekstrema iz svoje okoline jer je povratak prognanika neizbježan, bilo mirnom ili vojnom opcijom. Stoga je onima koji su ostali najbolje pokazati dobru volju, jer ako se mi ne vratimo, ni oni nikada više neće vidjeti svoja ognjišta”.

Prognanici nisu tražili nikoga da ode već samo da se oni nakon tri godine smiju vratiti kući. Nažalost pružena ruka prognanika nije prihvaćena. Blokada je pokazala potpunu neučinkovitost međunarodne zajednice u provođenju preuzetih obaveza i donesenih odluka (Rezolucija 769 i 871) putem UNPROFOR-a, pod čijom upravom je ubijeno 600 ljudi za što nitko nije odgovarao. Pokazala se neučinkovitost, neznanje, zastarjelost i nečovječnost humanitarnog djelovanja međunarodne zajednice. Ovakva shvaćanja i djelovanje nisu mogli spriječiti genocid i stradanje koje je dolazilo.

Nužnost “Oluje”

Kroz cijelu 1995. smjenjivali su se u Bosni i Hercegovini zločini i neuspjeh međunarodne zajednice da ostvari priekid sukoba. U proljeće je na sastanku na vrhu u Kopenhagenu pozvano na zaštitu Srebrenice (“Najtragičniji Europljani”) i isto ponovljeno prilikom zločina u Tuzli 25. svibnja 1995. godine. Ništa nije pomoglo - 11. srpnja 1995. izvršen je genocid u Srebrenici. Deset godina kasnije na pitanje da li se mogao izbjeći genocid u Srebrenici, g Yasushi Akashi je odgovorio: “Tragični događaji su se dogodili u Srebrenici. Ona je bila jedna od šest ‘sigurnih područja’ Ujedinjenih Naroda. Ni Srebrenica ni druga ‘sigurna područja’ nisu bili odgovarajuće zaštićene”. Nakon Srebrenice počeo je napad na Bihać, također ‘sigurno područje’. U napadu su sudjelovali i pobunjeni Srbi iz Hrvatske, iz UNPA zone. Tada je samo Hrvatska vojska mogla zaštititi Bihać i spriječiti njegovim stanovnicima sudbinu Srebrenice. Pokrenuta je vojno-redarstvena akcija “Oluja”, kojom je spriječen genocid u Bihaću.

Hrvatsko pravo na dom, suprotstavljanje etničkom progonu i sprječavanje genocida

Kroz cijelo razdoblje obrane u Hrvatskoj se branio dom, borilo protiv etničkih progona i sprječavalo genocid. Od 1994. godine Hrvatska država je postala prva država na svijetu koja je provodila politiku sprječavanja genocida, što je Međunarodni sud pravde 26. veljače 2007. proglasio obavezom svih država.

Vodeća snaga u ostvarivanju ove politike su bili hrvatski prognanici. Akcija “Blokada” vrhunac je akcije nenasilja koja je uz potrebno razumijevanje međunarodnih snaga mogla potaći i spriječiti genocid u Srebrenici, omogućiti mirni povratak Hrvata, spriječiti napad na Bihać, učiniti vojno-redarstvenu akciju “Oluja” nepotrebnom, očuvati zajednički život Hrvata i Srba, izbjeći razaranja, pljačku i zločine. Cijeli svijet je mogao upotrijebiti ovo iskustvo u Darfuru, Keniji...

Na žalost Ujedinjeni Narodi nisu ni prepoznali ni podržali nenasilne metode “Blokade”

hrvatskih prognanika. Postoje trenuci kada su odluke neizbježne. U Rwandi, odlučilo se ne upotrijebiti silu u sprječavanju genocida – genocid je izvršen u kojem je ubijeno 1000 000 ljudi; u Srebrenici odlučilo se ne upotrijebiti silu u sprječavanju genocida – genocid je izvršen u kojem je ubijeno 8 000 ljudi; u “Oluji” odlučilo se upotrijebiti silu u sprječavanju genocida – genocid je spriječen, ubijeno je nekoliko stotina ljudi, došlo je do neželjenog razaranja i pljačke.

Humanitarno iskustvo je jasno – pravo na dom, odbacivanje etničkog progona i sprječavanje genocida je ljudsko pravo, odgovornost država i obaveza svjetske zajednice. Najbolje je da ih se potpuno spriječi, bolje je da se pobijedi nenasilno kao “Blokadom” ali obavezno upotrijebiti silu kao “Olujom”, ako drugo nije uspjelo. Zločin je i provoditi i dopustiti izvođenje genocida kao u Rwandi, Srebrenici, Darfuru ...

“Blokada” europska bitka protiv etničkog progona

Krajem kolovoza 1991. godine g. Henry Kissinger na molbu da se zaustavi agresija na Hrvatsku, ocijenio je da međunarodna zajednica nije ni voljna ni sposobna zaštititi od agresije sada, kao što nije bila ni u slučaju Židova u Varšavskom getu. Smještajući akciju “Blokada” u europske i povijesne bitke protiv etničkih progona u XX stoljeću, ključna je usporedba sa obranom-pobunom Židova u Varšavskom getu od 19. travnja do 16. svibnja 1943. Kroz 27 dana ubijeno je 13 000 židovskih branitelja i 16 njemačkih agresora. Nakon sloma obrane u koncentracijski logor Treblinka je odvedeno 50 000 preostalih Židova.

Pobjeda prognanika

Hrvatski prognanici su pobjednici povratka – 95% se vratilo kući. “Blokada” je jedna od najznačajnijih pobjeda u obrani Hrvatske.

Jedan od brojnih prosvjeda prognanika protiv neučinkovitosti UNPROFOR-a u organizaciji Zajednice prognanika Hrvatske na čelu s predsjedniko Matom Šimićem

NE SMIJEMO I NEMAMO PRAVO ZABORAVITI

U V O D

Ne smijemo i nemamo pravo zaboraviti zbog naraštaja koji dolaze, mladih Hrvata i Srba koji moraju nastaviti zajednički život na ovim prostorima.

Počelo je u veljači 1989. dok još nije bilo ni Tuđmana ni HDZ-a

Sjećate li se 28. veljače 1989. godine i velikog srpskog mitinga u Kninu, koji je označio smišljeno i plansko prelijevanje ekstremnog srpskog radikalizma iz Srbije u Hrvatsku s namjerom potpaljivanja ratnog požara i svih onih huškačkih okupljanja srpskih šovinista koja su uslijedila potom diljem “srpskih krajeva”

Jovan Rašković u Kninu 1989.

Velikosrpski miting u Karlovcu

Velikosrpski miting na Petrovoj Gori

Milan Paroški na velikosrpskom mitingu u Jagodnjaku 1990.

Vojislav Šešelj na velikosrpskom mitingu u Jagodnjaku 1990.

u Hrvatskoj (Od Kosova polja kod Knina i Petrove Gore do Benkovca Karlovca, Bukovića, Srba, Belog Manastira, Bobote, Vere, Bršadina, Borova Sela, Vukovara) na kojima su deseci tisuća domaćih četnika (sa subraćom iz Srbije, BiH, s Kosova i Crne Gore), predvođeni svojim ideolozima iz SDS-a, četničkim vojvodama i partizanskim “prvoborcima” zazivali krv i razbijanje Hrvatske u ime stvaranja “Velike Srbije”?

I sve se to činilo protivno političkim stavovima tadašnjih (komunističkih) saveznih vlasti koje su i s najviših razina upozoravale da je riječ o “krajnje štetnim pojavama koje truju odnose među narodima i stvaraju međunacionalnu netrpeljivost”.

Pamtite li onu euforiju na Gazimestanu (28. lipnja 1989.), kad je pred više od milijun Srba (i kompletnim vrhom tadašnje SFRJ na čijem je čelu bio Slovenac Janez Drnovšek), srpski “vožd” Slobodan Milošević govorio o bitkama “koje nisu oružane mada ni takve

još nisu isključene” i pozivajući okupljene da budu “dostojni svojih predaka” – i potom uzvike na mitinzima diljem Hrvatske: “Ovo je Srbija”?

U svibnju 1990. godine provedeno je plansko, smišljeno, protuustavno razoružavanje Teritorijalne obrane Republike Hrvatske (samo 7 dana prije konstituiranja

Prve srpske barikade na cestama

prvog višestranačkog demokratskog Sabora) a 17. kolovoza (iste godine) pali su prvi balvani u Kninu i okolini, proglašeno je “ratnog stanja” (što ga je putem Radio Knina obnarodovao tamošnji zubar Milan Babić) i poslana poruka “ustaškom poglavniku Tuđmanu” kako “ustaška čizma neće kročiti na srpsku zemlju” dok je Milana Martića i njegove “narodne milicije”?

Zvanični početak srpske agresije na Hrvatsku

Ulazak tenkova JNA u Baranju

3. srpnja 1991. otpočela je otvorena agresija Srbije i “JNA” na Hrvatsku (uz pomoć ekstremnog dijela domaćih Srba) prelaskom njihovih vojnika, četnika i tenkova preko mosta na Batini u Baranju, okupacije ove regije i okruženja vukovarsko-borovskog područja, potom spaljivanje sela Čelije, napad na Dalj, Erdut, Aljmaš, Nuštar, Vinkovce, Osijek.

Istočnoslavonsko bojište

Istočnoslavonsko bojište obuhvaćalo je područje tadašnjih općina Beli Manastir, Osijek, Vinkovci i Vukovar. Strateško značenje toga područja bilo je određeno njegovim položajem uzduž granice sa Srbijom, kojoj je osvajanje najistočnijega dijela Hrvatske bilo nužno za uspostavu mostobrana na desnoj obali Dunava i napredovanje prema zapadu. Tu je Hrvatska bila izložena izravnoj agresiji iz Srbije, uz masovno sudjelovanje JNA te korištenje srbijanskog teritorija za napade.

Prvi oružani sukob dogodio se 2. V. 1991. u Borovu Selu kada je ubijeno 12 hrvatskih policajaca. U svibnju i lipnju 1991. postale su sve učestalije provokacije u istočnoslavonskim selima, a Tenja kraj Osijeka i Mirkovci kraj Vinkovaca postali su glavna pobunjenička uporišta. Početkom srpnja postrojbe lokalnih

Srpski teroristi napali policijsku patrolu MUP-a RH i ubili 12 policajaca

Srba spalile su uz pomoć JNA selo Čelije, a potkraj mjeseca prognana je većina Hrvata iz Aljmaša, Erduta i Dalja. Preko mosta kod Batine u Baranju su iz Vojvodine ušli tenkovi JNA i postupno zauzeli ključne točke u tom dijelu zemlje.

Glavni smjer napada na istočnoslavonskom bojištu išao je srijemskom ravnicom. Naselja s većinskim srpskim stanovništvom poslužila su kao uporišta iz kojih su napadana susjedna sela s većinskim hrvatskim pučanstvom. Srijemska naselja zauzeta su tijekom listopada, uključujući i grad Ilok, odakle je većina Hrvata bila prisiljena iseliti se unatoč nazočnosti promatrača Europske zajednice.

Ulazak vojske JNA i paravojsnih srpskih postrojbi u Vukovar

Već od kraja kolovoza 1991. počeli su napadaji na grad Vukovar, najveće urbano središte na području. Vukovar je branilo 700 do 800 pripadnika ZNG-a i oko 1000 dragovoljaca. Branitelji su bili skromno naoružani, s ograničenim brojem protuoklopnih i protuzrakoplovnih sredstava. Dostava oružja i opreme bila je otežana zbog obruča koji se postupno stezao oko grada pa se nakon pada Marinaca i Bogdanovaca potpuno zatvorio.

Unatoč neravnopravnom odnosu snaga, branitelji su uništili golem broj neprijateljskih tenkova, izbacili iz stroja tisuće vojnika, vezali na se velike neprijateljske snage te na taj način zaustavili njihovo napredovanje.

Nakon gotovo puna 3 mjeseca opsade srpske su snage naposljetku zauzele Vukovar 18. studenog 1991. Nakon ulaska u grad srpske su snage počinile teške zločine.

Nakon pada Vukovara agresorsko topništvo i zrakoplovstvo nastavilo je s napadima na Osijek i Vinkovce, ali poučen vukovarskim iskustvom agresor je oduštao od pokušaja pješaštvom zauzeti te gradove. Potkraj studenoga HV uspješno je obranila Nuštar, a sredinom prosinca oslobođen je dio teritorija između Osijeka i Kopačeva. U idućih pet mjeseci, do razmještaja mirovnih (zaštitnih) snaga UN-a (UN Protection Force, UNPROFOR), Srbi su utvrđivali dosegnute crte, nastavili progon nersrpskoga pučanstva te dalekometnim topništvom i dalje ugrožavali Osijek i Vinkovce.

Avionski i topnički napad na samo središte Osijeka

“VANCEOV PLAN” i jačanje hrvatske vojske

Otvorena agresija na Hrvatsku završila je potpisivanjem primirja između JNA i hrvatskih snaga 2. 1. 1992. u Sarajevu. To primirje bilo je preduvjet za početak mirovne operacije UN-a u Hrvatskoj. Međunarodno posredovanje započelo je već na samom početku oružane agresije. Europska zajednica politički je posredovala još od lipnja 1991., a od rujna u Hrvatskoj je raspoređena i promatračka misija (European Community Monitoring Mission i ECMM).

Prijedlog mirovne operacije UN-a bio je predložen javnosti u prosincu 1991. godine. Budući da je u izradbi plana sudjelovao američki diplomat **Cyrus Vance**, osobni izaslanik glavnog tajnika UN-a, taj je plan u javnosti bio poznat kao »Vanceov plan«. Prihvatile su ga sve strane koje su bile sudionici u sukobu: hrvatska vlada, jugoslavenska odnosno srbijanska vlada i vojska, a naposljetku i predstavnici mjesnih Srba, koji su se najviše opirali prihvaćanju plana.

Prema temeljnoj zamisli Vanceova plana, vojne snage i promatrači UN-a bili bi raspoređeni u pojedine dijelove Hrvatske koji su označeni kao »područja pod zaštitom UN-a« (UN Protected Areas, UNPA). Kao zaštićena područja bili su definirani oni dijelovi Hrvatske gdje su Srbi bili većina ili brojčano značajna manjina pučanstva i gdje su »napetosti među zajednica-

ma dovele do sukoba«. Ta se područja razvojačuju, sve oružane snage povlače se ili raspuštaju. To se odnosi i na Jugoslavensku narodnu armiju (JNA) koja je trebala potpuno napustiti Hrvatsku. Provedbu plana jamčile su mirovne snage UN-a (UNPROFOR).

1992. ZAŠTITNE SNAGE UJEDINJENIH NARODA DOLAZE U HRVATSKU

Kada su 1992. godine postrojbe UN-a došle na ratom zahvaćena područja u Republici Hrvatskoj kako bi osigurale mir i povratak prognanika i izbjeglica među napaćenim građanima pojavila se nada u skoro rješenje teške situacije tisuća i tisuća beskućnika. Ali nada u pravdu i pravednost te vjera u spremnost međunarodne zajednice da pomogne ratnim stradalnicima postupno je oslabila, a njeno je mjesto zauzimalo razočaranje.

SASTANAK PREDSTAVNIKA ZAJEDNICE PROGNANIKA, UNPROFOR-a i UNHCR-a

*Članovi Stožera: Franjo Kuna, Baldo Matić,
Branko Pek, Mato Šimić*

Na značajnom sastanku Zajednice prognanika Hrvatske s predstavnicima UNPROFOR-a i UNHCR-a, koji je bio zatvoren za javnost, Zajednica je očekivala bitne pomake u svezi sa zahtjevom prognanika da “plavci” napokon počnu učinkovito ispunjavati svoje obveze prema Zagrebačkom sporazumu i rezolucijama UN-a. Na sastanku su bili nazočni Jorge Cabral, zamjenik koordinatora za civilne odnose UNPROFOR-a, John Campbell, predstojnik Ureda UNHCR-a

za Baranju i južni dio sektora Istok u Erdutu te dužnosnici Bory i Gascard, a u ime Zajednice Mato Šimić, Branko Čulo, Baldo Matić, Branko Pek i Zvonko Bugarin. Nakon sastanka Jorge Cabral da je izjavu novinarima u kojoj je rekao: “Ovo je bio neslužbeni sastanak na kojemu smo pozitivno razgovarali, nakon razgovora nastaviti ćemo bolje komunicirati i bolje se razumijevati. Treba razgovarati s prognanicima kako bismo pojasnili probleme”.

PREDSJEDNIK TUĐMAN: POVRATAK MIRNIM PUTEM

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman primio je 29. lipnja 1994. godine izaslanstvo Zajednice prognanika Hrvatske koje ga je izvjestilo o dosadašnjim aktivnostima i radu Zajednice, posebno o svojem nezadovoljstvu mandatom UNPROFOR-a

Izaslanstvo Zajednice prognanika
kod Predsjednika Tuđmana

koracima koje hrvatsko državno vodstvo poduzima za vraćanje prognanika u njihove domove i reintegraciju okupiranih područja. Istaknuo je da treba imati razumijevanja za sve akcije koje poduzimaju prognanici, ali je i upozorio da se nesmotrenim postupcima ne smiju otežavati napori državnog vodstva za početak procesa reintegracije okupiranih područja i povratak prognanika, prije svega mirnim putem. Predsjednik je naglasio da nema važnije zadaće za hrvatsko državno vodstvo od oslobađanja okupiranih područja i povratka prognanika u njihove domove.

Prognanici su predsjednika Tuđmana izvijestili i o problemima na koje nailaze u svakodnevnom životu te istaknuli potrebu rješavanja pitanja nepovoljnog smještaja, nepravdanih deložacija, neodgovarajuće prehrane, neuključivanja prognanika u pretvorbu te se zanimali za sudbinu nestalih i zarobljenih tijekom vrijeme rata. Također su istaknuli da su Vladi predložili nacionalni program obnove života u ratom stradalim područjima Hrvatske. Zatražili su da se u Vladi osnuje ministarstvo koje će rješavati pitanja prognanog i izbjeglog stanovništva i stvarati uvjete za njihov povratak.

Razgovoru su nazočili savjetnik predsjednika Republike za unutarnju politiku dr. Ivić Pašalić i predstojnik Vladina ureda za prognanike i izbjeglice dr. Adalbert Rebić.

PRIPREME ZA BLOKADU UNPROFOR-a

Pripreme na organiziranju blokade UNPROFOR-ovih kontrolnih točaka od 1. srpnja, sudeći prema izjavama na posljednjoj sjednici Zajednice prognanika Osječko-baranjske županije, ozbiljno se obavljaju. Zna se da će prognanici na punktovima, u skupinama od 20 do 50 osoba, UNPROFOR-u blokirati kretanje uz pregledavanje vozila. Još su jednom ponovljeni zahtjevi prognanika da UNPROFOR izađe na hrvatske granice te da

se provedu sve rezolucije Vijeća sigurnosti. Do sjednice su održane i dvije javne tribine na kojima je podržan program aktivnosti Zajednice prognanika Hrvatske.

BLOKADA UNPROFOR-a 1. srpnja 1994.

Nezadovoljni djelovanjem UNPROFOR-a, oni su 1. srpnja ujutro blokirali 19 kontrolnih točaka po cijeloj Hrvatskoj, blokiravši tako prijelaze u takozvane UNPA zone, odnosno prometnice kojima su se od sredine 1992. kretali samo pripadnici UN-a.

Prognanici su iskazali nezadovoljstvo zbog neprovođenja plana Cyrusa Vancea za Hrvatsku, kao i rezolucija Vijeća sigurnosti.

Naime, već treću godinu nije se riješilo pitanje sigurnog povratka u okupirana područja, razmjene nestalih i zarobljenih Hrvata, a također se „plave kacige“ optuživalo za krijumčarenje, ponajprije, benzina, posebno na području istočne Slavonije gdje se nalazio kontingent ruskih pripadnika UN-a.

Nezadovoljstvo je iskazivala i hrvatska vlada najavama da neće pristati na produljenje mandata snaga UN-a.

“NE ODSUPAMO OD AKCIJE”

Prema obavijestima iz drugih županija, sada je već sigurno da će na 70 posto nadzornih mjesta, odnosno prijelaza na područjima UNPA-zona u Hrvatskoj, biti organizirana slična ili ista djelovanja. Zajednica prognanika u Osijeku donijela je konačnu odluku o akciji. Potpuno će se blokirati svi prijelazi i to cjelodnevno.

To, prema riječima Zvonka Bugarina, predsjednika Izvršnog odbora Zajednice prognanika Osječko-baranjske županije, znači

sprječavanje prelaska svim osobama i vozilima UNPROFOR-a, UNHCR-a i drugih međunarodnih organizacija. Ističući kako se sve mora odvijati civilizirano i bez izgreda te da će nošenje bilo kakvog oružja biti najstrože zabranjeno, predsjednik Zajednice prognanika Hrvatske Mato Šimić izvijestio je nazočne o sastanku članova Izvršnog odbora ZPH s predsjednikom Republike Hrvatske dr. Franjom Tuđmanom.

“Unatoč razgovoru s predsjednikom, ne može doći do promjene jer odstupanja od ove akcije neće biti ni pod kakvim uvjetima”, rekao je Šimić i ponovio da je stajalište ZPH do kraja odlučno, nepokolebljivo i čvrsto. Načinjen je i raspored dežurstava od 1. do 10. srpnja, koja traju u smjenama po 12 sati. Glavni će stožer akciju usklađivati iz sjedišta Zajednice prognanika u Osijeku, a skrb o prognanicima na UNPROFOR-ovim točkama na Biljskoj cesti i kod Nemetina preuzet će dva podstožera.

Točku na Biljskoj cesti preuzet će Baranjski, dok će kod Nemetina prva dva dana biti majke iz Udruge zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja, vođene njezinom predsjednicom

Šteficom Krstić koja je na sastanku Zajednice prognanika ustvrdila: “Jedina zapreka na prijelazu bit će naša tijela, a ispred nas fotografije naših nestalih i zapaljene svijeće.” Na UNPROFOR-ovoj točki kod Nemetina smjenjivat će se prognanici iz Naselja prijateljstva u Čepinu, iz Antunovca, Erduta i Ernestinova, osječkih mjesnih odbora Sarvaša i Tenje i grada Vukovara.

Osim pritiska na UNPROFOR, prognanici akcijom žele izvršiti i pritisak na hrvatsku Vladu, koja također nije ispunila obećanja. Najvažniji od svega jest pritisak na međunarodnu javnost, čije je dosadašnje ponašanje prema teškoj situaciji u Hrvatskoj bilo mlako i bezbojno. Hoće li prognanici, ovaj put za promjenu, dobiti neko čvrsto i konkretnije jamstvo za bolju budućnost, pokazat će vrijeme.

Pripreme za blokadu punkta UNPROFOR-a u Nemetinu. Članovi Udruge obitelji nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja

Baranjski prognanici obavljaju završne pripreme za blokadu na Biljskoj cesti. Unproforci nezainteresirani.

PUNKT U NEMETINU. Unproforci poslali svog šefa na pregovore s majkama nestalih hrvatskih branitelja

PROGNANICI ODLUČNI - PLAVCI (NE)ZAINTERESIRANI

Pripreme za blokadu "plavaca" u završnoj su fazi. Baranjski su počeli opremiti mjesta na kojima će 1. srpnja 1994. godine u 8 sati početi iskazivati otpor i nezadovoljstvo radom UNPROFOR-a u Hrvatskoj.

Prognanici na Biljskoj cesti očekuju kako će blokada potaknuti UNPROFOR na provođenje obveza, a akciju smatraju prvim korakom ka povratku prognanika.

Na Biljskoj cesti i kod Nemetina obavljaju se pripreme kako bi se blokada mogla nesmetano provoditi.

Danonoćno blokiranje prolaza preko prijelaza na Biljskoj cesti i kod Nemetina provodit će se, prema tvrdnjama Glavnog stožera u Zajednici prognanika Osječko-baranjske županije, sve dok UNPROFOR ne počne ispunjavati svoje obveze određene dosadašnjim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a.

Grupa ogorčenih prognanika u Nemetinu

će članovi Udruge obitelji nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja (danju, a noću će dežurati prognanici iz Naselja prijateljstva). Trećeg srpnja dužnost preuzimaju prognanici Baranjski, prema rasporedu načinjenom u prognaničkim općinama.

Dok su prognanici podizali šator, vozila UNPROFOR-a prolazila su nesmetano vozeći svoje, činilo se, nezainteresirane putnike.

Hoće li takvi biti i 1. srpnja, za sad je neizvjesno.

Na mjestu blokade (lociranom stotinjak metara iza željezničke pruge na izlazu iz Osijeka prema Bilju) bit će postavljena svjetlosna signalizacija, ježevi, rampa, prikolice, a dežurat će prognanici iz Baranje (danju 20, a noću 10 prognanika). Dan prije blokade treba biti završen i sanitarni čvor te osigurana telefonska i radio veza, struja i voda. Prijelaz između okupiranog i slobodnog hrvatskog područja 1. i 2. srpnja blokirat

Prognanici u šatoru u Nemetinu spremni za blokadu

UNPROFOR KONAČNO ZABRINUT PLANOVIMA PROGNAKNIKA

UNPROFOR je zabrinut planovima osječčkog i drugih Udruženja prognanika u Hrvatskoj da tijekom srpnja blokiraju kontrolne točke zaštitnih snaga, rekao je u Zagrebu glasnogovornik UN-a Paul Risley. Govoreći na konferenciji za novinare u zagrebačkom

Paul Risley

Zapovjedništvu UNPROFOR-a uoči najavljene prognaničke akcije, on je istaknuo kako UNPROFOR “suosjeća s prognanicima”, koji blokadu pokreću kako bi skrenuli pozornost na svoje probleme i pokrenuli realizaciju rezolucija UN-a o njihovom povratku. “Svako ograničavanje slobode kretanja UNPROFOR-a ozbiljno zabrinjava i sprječava zaštitne snage u obavljanju njihovih dužnosti, od kojih su mnoge humanitarne prirode. Unprofor stoga smatra ovakve akcije neprihvatljivima”, istaknuo je

Risley te preporučio Zajednici prognanika iz Osijeka da otkáže planiranu blokadu. On je rekao kako je UNPROFOR dobio uvjerenja hrvatske Vlade da će poduzeti sve mjere kako ovakve akcije ne bi bile provedene.

Predsjednikovo Vijeće obrane i nacionalne sigurnosti također je raspravljalo o aktivnostima ZPH. Kako je priopćeno iz Ureda predsjednika, Vijeće je razmatralo aktualna pitanja iz vanjske i unutarnje politike, posebice zahtjev Zajednice prognanika da UNPROFOR snosi odgovornost za neprovođenje rezolucija Vijeća sigurnosti, prije svega Rezolucija 769 i 871 o reintegraciji okupiranih područja Hrvatske i povratku prognanika. Razmatrajući zahtjeve Zajednice prognanika, Vijeće je istaknulo svoje razumijevanje, ali i upozorenje da se naponi državnog vodstva za mirnom reintegracijom okupiranih područja i povratkom prognanika ne smiju ugrožavati nikakvim nesmotrenim postupcima. Polazeći od toga da je prva zadaća hrvatskog državnog vodstva oslobađanje okupiranih područja i povratak prognanika u njihove domove, hrvatska Vlada imat će na jednoj od svojih sljedećih sjednica kao temu položaj prognanika, a Sabor RH na svojoj će izvanrednoj sjednici razmotriti položaj UNPROFOR-a u Hrvatskoj.

Radi što bržeg rješavanja problema na koje prognanici nailaze u svakodnevnom životu i stvaranja uvjeta za njihov povratak, Vijeće je podržalo prijedlog za osnivanjem državnog ministarstva. Vijeće je izrazilo zabrinutost zbog sve učestalijih informacija o ilegalnom protoku robe na okupirana područja koji se obavlja u UNPA- zonama uz pomoć dijela pripadnika UNPROFOR-a. Posebice je istaknut problem neravnomjerne opskrbe stanovništva hranom iz humanitarne pomoći na okupiranim dijelovima Hrvatske. Tako stanovnici u UNPA- zonama dobivaju znatno više humanitarne pomoći od građana prognanih iz tih područja.

UNPROFOR TRAŽI RAZGOVOR SA ZAJEDNICOM PROGNAKNIKA

OČEKUJEMO ODJEK S EAST RIVERA

Glasnogovornik UNPROFOR-a Michael Williams i zamjenica šefa za civilna pitanja UNPROFOR-a Yolanda Auger primili izaslanstvo ZPH predvođeno mr. Julijem Skeledžićem.

“Pokazujemo veliko zanimanje, ali i zabrinutost zbog vašeg prosvjeda”, kazao je Williams koji je tijekom otvorenog dijela sastanka izrazio zadovoljstvo zbog susreta s prognanicima i prilike za razmjenu mišljenja.

Skeledžić je izrazio nadu da će susret s Williamsom, kojemu je predao tekst prognaničkih zahtjeva, ali i mirni prosvjed, odjeknuti do pravih mjesta - do glavnog tajnika UN-a Boutrosa Boutrosa Ghalija.

Michael Williams

Julije Skeledžić

“Učinili ste puno dobrih djela u Hrvatskoj, ali držimo da se prognanička situacija vašim dolaskom nije uopće promijenila i na to želimo upozoriti”, rekao je Skeledžić.

Williams je izrazio želju da se problem povratka prognanika riješi što prije i na siguran način.

Tijekom boravka na zasjedanju Hrvatskog sabora izaslanstvo ZPH neslužbeno se sastalo s jordanskim generalom Al Tayebom, zapovjednikom UNPROFOR-a za Hrvatsku. Na tom je sastanku Jordanac zatražio priekid blokade i omogućavanje rada svojim vojnicima, a dobio je odgovor da prognanici i ne traže ništa drugo nego da oni napokon počnu raditi i realizirati Vanceov plan i brojne druge rezolucije.

Na pitanje očekuje li kakve promjene u radu UNPROFOR-a do 30. rujna, general je rekao kako to zna samo dragi Bog.

UNPROFOR NESPREMAN ZA PROMJENE

Dugo očekivani sastanak visokih dužnosnika UNPROFOR-a i koordinatora za civilna pitanja sektora Istok s Izvršnim odborom Zajednice prognanika Hrvatske realizirao se iza zatvorenih vrata. Koordinator UNPROFOR-a za civilne odnose za bivšu Jugoslaviju Sergio Viera De Mello razgovarao je s Branimirom Glavašem, koordinatore sektora Istok za civilne odnose s UNPROFOR-om i Matom Šimićem, predsjednikom Zajednice prognanika.

“Iz ovog je razgovora jasno da ni gospodin Akashi ni drugi čelnici međunarodnih organizacija nisu spremni povući rez i izričito tražiti određene poteze UN-a. Mislim da je dosadašnja aktivnost Zajednice, posebice posljednja blokada prometnica, postigla rezultate te je međunarodna organizacija prisiljena ozbiljnije razmotriti stanje u nekim dijelovima Hrvatske. Već je dolazak gospodina De Mella vrlo značajan i bitan jer se kao predstavnik civilnih poslova za pro-

stor bivše Jugoslavije ipak odlučio doći na poziv Zajednice prognanika i u izravnim razgovorima prenijeti informacije o događajima na terenu. Vjerujem da ovo nije njegov posljednji dolazak i da bi češći posjeti predstavnika međunarodnih institucija, koje su uključene u rješavanje problema u okupiranim dijelovima Hrvatske i drugih dijelova prostora bivše Jugoslavije, pomogli u konačnom rješavanju problema”, rekao je nakon sastanka Branimir Glavaš.

RAZGOVOR VLADE I PROGNAKNIKA O UNPROFOR-u

“Mislim da ste napravili pritisak i potez koji je pomogao ovoj Vladi. Svaki daljnji dan blokade UNPROFOR-a bio bi izrazito štetan za hrvatsku državnu politiku i snositi ćete dio odgovornosti ako ne deblokirate UNPROFOR već sutra. Tražim od vas da se već sutra utvrdi pet privremenih točaka na kojima će se propuštati promet i na kojima će predstavnici hrvatske vlasti kontrolirati i nadzirati aktivnosti mirovnih snaga.

Povjerenje u hrvatsku vlast ne smije biti deklarativno jer s odgovornošću mogu tvrditi da država koja nema kontrolu vlasti nema ni autoritet u međunarodnim krugovima. Bez otvaranja punktova i jamstva koje je Vlada preuzela, mi nećemo moći ostvariti ono što se od nas traži, a to je da osiguramo nesmetan mandat mirovnim snagama. Ako Vlada ne bude mogla osigurati minimalni rad UNPROFOR-u ona će demisionirati, a onda vi formirajte vladu koja će vas vratiti kući za tjedan dana”, kazao je premijer Nikica Valentić

na sastanku članova Vlade i predstavnika Zajednice prognanika te župana iz županija u kojima je blokiran UNPROFOR.

SVIJET ĆE OSUDITI NASTAVAK PROSVJEDA

Dr. Mate Granić, potpredsjednik Vlade RH

Pojašnjavajući vanjskopolitičke aspekte, ministar dr. Mate Granić pozitivnim je ocijenio podršku koju je Hrvatska dobila od svih susjednih zemalja i 52 islamske zemlje za promjenu mandata mirovnih snaga, koje bi u slijedećem razdoblju trebale doći na granice Republike Hrvatske te provesti sve rezolucije Vijeća sigurnosti.

“U početku je razumijevanje za vaše prosvjede postojalo svugdje u svijetu, ali produžetak ovakvog stanja najvjerojatnije bi do-

veo do osude Republike Hrvatske kroz predsjedničku izjavu Boutrosa Ghalija u Vijeću sigurnosti”, kazao je Granić. On je još dodao kako je vrlo izvjesna inicijativa Kontaktne skupine prema kojoj bi se formirale nove vojne snage koje će pomoći UNPROFOR-u u realizaciji njihovih zadaća.

Predstavnici Zajednice prognanika podsjetili su premijera i članove Vlade da je kroz dosadašnju blokadu i punktove prošlo 40-50 tisuća ljudi. Tražili su Vladina čvrsta jamstva da će mandat mirovnim snagama biti produžen, ali uz uvjete koje traže hrvatski prognanici.

Ministar obrane Gojko Šušak ukazao je na ogromne razlike između želja prognanika, UNPROFOR-ovih mogućnosti i htijenja međunarodne zajednice da ispuni preuzete

obveze, podsjetivši na jasno stajalište hrvatskog vodstva i predsjednika Tuđmana da produljenje mandata mirovnim snagama pod ovakvim okolnostima ne dolazi u obzir. Ministar unutarnjih poslova Ivan Jarnjak izvijestio je nazočne da je Hrvatska još u siječnju ponudila UNPROFOR-u program nadzora hrvatskih graničnih prijelaza prema kojem bi 750 vojnika bilo dostatno za kvalitetnu kontrolu prijelaza između Republike Hrvatske i susjednih zemalja.

Dr. Ivica Kostović i premijer Nikica Valentić

OTVOREN PRIJELAZ U ZEMUNIKU DONJEM

Kontrolu na kontrolnoj točki UNPROFOR-a u Zemunik Donjem preuzeli su djelatnici Policijske uprave Zadarsko-kninske županije, a u Jasenicama te na još pet prijelaza blokada nije prekinuta. PAKOVO SELO: BEZ PROLAZA ZA “PLAVCE”.

Na UNPROFOR-ovu prijelazu Pakovo Selo dežurali su prognanici smješteni na prostoru Šibenske županije. Nastavili su dvadesetodnevni prosvjed i ustrajat će sve do ispunjenja njihova zahtjeva - povratka kućama. Prijelaz Pakovo Selo nije na popisu sedam prijelaza koje će po odluci hrvatske Vlade kontrolirati hrvatski policajci.

REAKCIJE UNPROFORA

Iako je situacija na prijelazima u UNPA-područja puno bolja, većina prijelaza i dalje je blokirana. Svih sedam točaka koje su otvorene u skladu s dogovorom hrvatske Vlade i Zajednice prognanika ne funkcioniraju kako treba pa i dalje postoje ograničenja u kretanju, no valja se nadati da će se ovakva situacija nakon novih predviđenih razgovora popraviti, rekao je Paul Risley, glasnogovornik UNPROFOR-a na konferenciji za novinare održanoj u Glavnome stožeru UNPROFOR-a u Zagrebu.

“UNPROFOR će i dalje nastojati i inzistirati da se otvori svih 19 prijelaza, a na već otvorenih sedam prijelaza ne bi trebalo biti nikakvih ograničenja kretanja ljudi i vozila UNPROFOR-a. Prema izvješćima promatrača hrvatska policija pregledava vozila, no ti se pregledi ne obavljaju po standardima, nego postoje razlike od mjesta do mjesta.

U skladu s dogovorom o kontroli vozila UNPROFOR je taj koji bi trebao obavljati kontrolu, a hrvatska policija trebala bi se nalaziti u ulozi promatrača”, ustvrdio je Risley.

“Ciljevi koje smo željeli postići blokadom u velikoj su mjeri ostvareni”, rekao je na konferenciji za novinare Jakob Asić, tajnik Zajednice prognanika Vukovarsko-srijemske županije, naglasivši da pod tim podrazumijeva veće uvažavanje hrvatskog naroda i hrvatske države od strane UN-ove administracije te činjenicu da je blokadom prekinuto opskrbljivanje “Krajine” proizvodima iz Hrvatske uz pomoć UNPROFOR-a.

BLOKADA UNPROFOR-a U OSTALIM DIJELOVIMA HRVATSKE

Antum Karlik, predsjednik Zajednice prognanika Brodsko-posavske županije

Blokade kod Grubišnog Polja i Pakraca

Blokiran prijelaz Mirkovci-Vinkovci

Sveto euharistijsko slavlje na punktu

REZOLUCIJA ZAJEDNICE PROGNAKNIKA

Glavni stožer akcije blokade UNPROFOR-a Zajednice prognanika Hrvatske na sjednici održanoj dana 12.08.1994. u Zagrebu donio je REZOLUCIJU o prognanicima Podsjećajući da je UNPROFOR u Republici Hrvatskoj imao na raspolaganju 2,5 godine da stvori uvjete za povratak prognanika, a da je za to vrijeme samo nastavljeno etničko čišćenje nesrpskog pučanstva na privremeno okupiranom području RH i da je pomažući tzv. Krajinu opskrbljivao deficitarnih roba omogućio da se približe svome cilju - stvaranju Velike Srbije; - da su prognanici već 3 godine izvan svojih domova; - da polako padaju u zaborav i da nije učinjen pomak u rješavanju njihovih životnih pitanja te - da su 3 godine čekanja dovele prognanike u stanje malodušnosti, indiferentnosti, bezizlaznosti i - da je vrijeme čekanja- strpljenja isteklo; Učinjen je korak očajnika - akcija blokade snaga UN, da bi se potaklo domaću i međunarodnu javnost na razmišljanje o sudbini prognanih u svojoj vlastitoj Domovini od strane onih koji boreći se za svoje "pravo na opredjeljenje i samoodređenje" to pravo osporiše nama snagom oružja.

Blokada UNPROFOR-a u Hrvatskoj pokazala je da su prognanici snaga koju se ne može i ne smije zanemariti u rješavanju pitanja opstojnosti Hrvatske u njezinim međunarodno priznatim granicama, prognanici i svi građani RH bit će slobodni tek kada im se omogući kretanje cijelim teritorijem RH. Međunarodna zajednica nije do sada pronašla sredstva za onemogućavanje agresora u realizaciji zacrtanih ciljeva- stvaranje Velike Srbije.

Pregovori agresora i žrtve, čemu teže UN, do sada su rezultirali nagrađivanjem agresora što je dokaz nemoći suvremene civilizacije: omogućiti da argumenti istine pobijede snagu oružja.

Diplomatska aktivnost RH pokazala se nedovoljno djelotvornom u rješavanju problema povratka prognanika. što je također rezultat miroljubive politike koja nasuprot sebi ima vojno nadmoćnijeg protivnika nespremnog za dijalog.

Zajednica prognanika Hrvatske ustrajat će u borbi za temeljna prava čovjeka na život u vlastitom domu, bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost, uvažavajući Opću međunarodnu Konvenciju o ljudskim pravima, te stoga:

1. Zahtijeva od Vijeća sigurnosti UN dosljedno provođenje Rezolucija VS 769, 820 i 871, provođenje Vanceova plana, tj. stvaranje uvjeta za povratak prognanika, za početak u tzv. plave i ružičaste zone, a potom i u sve okupirane dijelove RH, te traži da se u skladu s najnovijom Predsjedničkom izjavom i ranijim Rezolucijama, osim deklarativnog priznavanja teritorijalne cjelovitosti RH i prava prognanika na povratak, donese i konkretne mjere i instrumente za provođenje svojih odluka
2. Od UN se traži obznajivanje pilot programa povratka prognanika do 30.08.1994, te pristupanje provedbi istoga do 15.09.1994.
3. Zahtijeva se od Vlade RH da poduzme aktivnosti i ispunji obećanje da neće pristati na produženje mandata UNPROFOR-a pod sadašnjim uvjetima,
4. Zahtijeva se od Vlade RH da potakne rad mješovitih komisija za traženje nestalih i zatočenih osoba najkasnije do 15.09.1994,
5. Do 15.09.1994. analizirat će se od strane županijskih zajednica prognanika provedba postavljenih zahtjeva prema UN i Vladi RH, te odlučiti o poduzimanju daljnjih aktivnosti- pritisaka na UNPROFOR i druge međunarodne organizacije te Vladu RH, uključujući mogućnost totalne blokade svih prijelaza, logističkih centara i drugih oblika iskazivanja nepovjerenja prema njima.

ZAVRŠETAK AKCIJE BLOKADE UNPROFOR-a

Nakon mjesec i pol dana 16. kolovoza 1994. okončana je dugotrajna akcija iskazivanja javnog revolta hrvatskih prognanika.

*MATO ŠIMIĆ, predsjednik Zajednice prognanika
Hrvatske objavljuje deblokadu UNPROFOR-a*

ručja, razmjene nestalih i zarobljenih Hrvata, a također se „plave kacige“ optuživalo za krijumčarenje, ponajprije, benzina, posebno na području istočne Slavonije gdje se nalazio kontingent ruskih pripadnika UN-a.

Nezadovoljni djelovanjem UNPROFOR-a, oni su 1. srpnja ujutro blokirali 19 kontrolnih točaka po cijeloj Hrvatskoj, blokirajući tako prijelaze u takozvane UNPA zone, odnosno prometnice kojima su se od sredine 1992. kretali samo pripadnici UN-a.

Prognanici su iskazali nezadovoljstvo zbog neprovođenja plana Cyrusa Vancea za Hrvatsku, kao i rezolucija Vijeća sigurnosti.

Naime, već treću godinu nije se riješilo pitanje sigurnog povratka u okupirana područja,

Nezadovoljstvo je iskazivala i hrvatska vlada najavama da neće pristati na produljenje mandata snaga UN-a.

Stoga je 17. srpnja Zastupnički dom Sabora na izvanrednoj sjednici donio Rezoluciju o mandatu mirovnih snaga, kojom se od UN-a traži rješavanje trogodišnje pat pozicije zbog koje je 250 tisuća ljudi i dalje u progonstvu.

Pritisak je nastavljen i prosvjedima pred sjedištem UNPROFOR-a u Zagrebu. Vladala je sve veća napetost jer su u jeku turističke sezone i pripadnici UN-a počeli blokirati prometnice u znak protesta. Nakon dugih pregovora napokon je 28. srpnja otvoreno sedam prijelaza prema UNPA područjima.

Iako je aktualni predsjednik Vijeća sigurnosti, ruski veleposlanik Jurij Voroncov oštro ukorio Hrvatsku zbog prometnih blokada, ubojstvo i ranjavanje dvojice sudionika prometa kod Pakraca, događaji 9. kolovoza iznova su upozorili na neučinkovitost snaga UN-a jer se zločin dogodio neposredno kod njihovih objekata.

Akcija blokade trebala je trajati do 30. rujna kada je UN trebao izglasovati novi mandat „plavih kaciga“.

Ipak, zajednički pritisak hrvatske vlade i prognanika očito je donio rezultate i u interesu hrvatske države kriza je završena nakon 46 dana blokade.

Mandat UNPROFOR-a bio je neučinkovit i sveo se na očuvanje postojećeg stanja, bez vidljive želje da se odlučnije pristupi rješavanju problema privremeno okupiranih krajeva unutar međunarodno priznatih granica Republike Hrvatske. Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a i drugi dokumenti nisu zaživjeli u praksi. Uzrok je tome bilo srpsko izbjegavanje preuzetih obveza, ali i pasivnost UNPROFOR-a te popustljivost međunarodnih političkih čimbenika prema vodstvu samoproglašene SAO Krajine.

Suočeni s mogućnošću da se pitanje oslobođanja hrvatskih krajeva otegne u nedogled, a opredijeljeni za rješenje problema mirnim putem, prognanici iz hrvatskog Podunavlja, Banovine, Like i Dalmacije odlučili su u ljeto 1994. godine organizirati akciju podsjećanja i upozorenja međunarodne javnosti na sve težu i beznadniju situaciju u kojoj se nalaze.

Zagrebačkim sporazumom snagama međunarodne zajednice odobrena je mogućnost korištenja 19 prijelaza iz slobodnoga dijela Hrvatske u UNPA- zone. U županijama Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj, Zadarsko-kninskoj i Brodsko-posavskoj službeni prijelazi UNPROFOR-a bili su blokirani. Akciju je organizirala i vodila Zajednica prognanika Hrvatske, a pridružile su joj se brojne nestranačke udruge i pojedinci.

Cilj je bio odlučan i jasan: od glavnog tajnika UN-a Boutrosa Boutrosa Ghalija i njegova izaslanika Jasushija Akashija tražila su se čvrsta jamstva da će se odmah početi provoditi Vanceov plan i rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a, da će se odmah početi stvarati uvjeti za povratak prognanika te da će "plavci" otići na međunarodno priznate hrvatske državne granice, kako bi sprječavali dopremu vojne pomoći pobunjenim Srbima iz SR Jugoslavije.

Udruge obitelji nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja, koja se pridružila mirnom prosvjedu protiv neodlučnosti i pristranosti UNPROFOR-a uz ove je zahtjeve zatražila i stvaran početak rada mješovitih komisija za utvrđivanje sudbine nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja.

Akcija Zajednice prognanika različito je trajala u pojedinim županijama, a najorganiziranija i s najvećom podrškom stanovništva provodila se u sjeveroistočnoj Hrvatskoj. Svim prosvjednim akcijama bila je zajednička odlučnost u isticanju zahtjeva te dostojanstvo u provođenju blokada UNPROFOR-ovih prijelaza na crtama razdvajanja.

Blokada UNPROFOR-a postigla je cilj. Upozorila je na tromost i pasivnost međunarodnih organizacija koje su bile dužne posredstvom UNPROFOR-a brže i odlučnije provoditi preuzete obveze, donekle je razbuđena već uspavana savjest Ujedinjenih naroda, ali je najvažnije bilo to što je još jednom pokazala da se hrvatski narod ponajprije mora oslanjati na vlastite snage, sposobnost i odlučnost te sam ostvariti svoju slobodu i nezavisnost.

U tom je smislu blokada prijelaza UNPROFOR-a, ukazivanjem na moralnu i etičku stranu problema, prethodila vojno-redarstvenim akcijama "Bljesak" i "Oluja". U tome je bio njen najveći značaj i vrijednost.

UNPROFOR-ova točka u Nemetinu oslobođena je 16. kolovoza u 7,00 sati. Prema posljednjim podacima odluka Zajednice prognanika Hrvatske o deblokadi svih točaka u Hrvatskoj načelno je ispoštovana i gotovo su sve nadzorne točke deblokirane, osim postaje Ribnik u Ličko-senjskoj županiji. Tijekom 46 dana blokade nije zabilježen nijedan ozbiljan izgred.

Jedan je od glavnih ciljeva akcije blokade u Hrvatskoj, prema riječima Mate Šimića, postignut. Riječ je o želji prognanika da svjetsku javnost upoznaju s prognaničkim proble-

mima u Hrvatskoj te da upozore odgovorne na protekle tri godine progonstva tijekom kojih nije učinjeno ništa u vezi s povratkom na okupirana područja. “Na kraju blokade željeli bismo poručiti svima koji su ostali na okupiranim područjima Republike Hrvatske, srpskom i nesrpskom pučanstvu, da počnu razmišljati o protjerivanju ekstrema iz svoje okoline jer je povratak prognanika neizbježan, bilo mirnom ili vojnom opcijom. Stoga je onima koji su ostali najbolje pokazati dobru volju, jer ako se mi ne vratimo, ni oni nikada više neće vidjeti svoja ognjišta”, istaknuo je na kraju predsjednik ZPH Mato Šimić.

NAKON DEBLOKADE, KONTROLU NA PUNKTOVIMA PREUZELA JE HRVATSKA POLICIJA

OPERACIJE HRVATSKE VOJSKE "BLJESAK" I "OLUJA 95."

Oslobođena zapadna Slavonija 1.-4.5.1995.

Ulazak Hrvatske vojske u Knin 5.-8.8.1995.

Potpisivanje predaje pobunjenih Srba generalu Hrvatske vojske Petru Stipetiću po završetku "Oluje"

Generali Hrvatske vojske s vrhovnim zapovjednikom oružanih snaga RH dr. Franjom Tuđmanom i ministrom obrane Gojkom Suškom u Kninu, 1995.

25 GODINA NAKON BLOKADE (1994.-2019.)

Blokada koju su proveli hrvatski prognanici nad pobunjenim, okupiranim i od UN-a kontroliranim područjima Hrvatske u kojima je početkom devedesetih proveden potpuni etnički progon Hrvata i niz drugih najtežih zločina, spada među najvrjednije humanitarne akcije u ratu u Hrvatskoj i Europi u dvadesetom stoljeću.

Blokada je gotovo nepoznata, nije analizirana i uopće nije shvaćena.

Težeći oslobađanju okupirane Hrvatske i ostvarivanju prava na povratak u vlastiti dom, Zajednica prognanika odlučila je 1. srpnja, 1994. godine izvršiti pritisak na UNPROFOR mirnim putem. Provedena je blokada 31 prijelaza iz slobodnog dijela Hrvatske u UNPA zone. Tražili smo da se odmah počnu stvarati uvjeti za povratak prognanika, prijkid snabdijevanja pobunjenih Srba i vojne povezanosti sa SR Jugoslavijom te utvrđivanje sudbine nestalih i zatočenih hrvatskih branitelja.

Branko Pek, Biljska cesta 1.7.2019.

Blokada je provođena uz stalno prisustvo nekoliko desetaka prognanika na svakom prijelazu. Ukupno je sudjelovalo oko 150 000 ljudi. Blokada je postala svehrvatski pokret i trajala je od 17 do 46 dana.

Na žalost Ujedinjeni Narodi nisu ni prepoznali ni podržali nenasilne metode “Blokade” hrvatskih prognanika.

“Blokada” je jedna od najznačajnijih pobjeda u obrani Hrvatske”.

Na 25. obljetnicu blokade UNPROFOR-a Zajednica povratnika obilježila je mjesta blokade u Nemetinu i na Biljskoj cesti.

2020. POSTAVLJENA SPOMEN - OBILJEŽJA

Pod pokroviteljstvom Ministarstva hrvatskih branitelja Zajednica povratnika Osječko-baranjske županije ove godine, unatoč poteškoćama, organizirala je postavljanje spomen - obilježja na mjestima nekadašnjih prognaničkih punktova gdje su blokirali UNPROFOR, na Biljskoj cesti i u Nemetinu.

Branko Pek

Predsjednik osječko-baranjske Zajednice povratnika Branko Pek rekao je, uoči otkrivanja spomen - obilježja, da je blokada mirovnih snaga UNPROFOR-a, koju su organizirali 1. srpnja 1994. godine, bila povijesni događaj jer su prognanici od 1991. do 1994. godine očekivali povratak.

„Iako je naša državna politika bila protiv toga, odlučili smo se na blokadu svih prijelaza s okupiranog teritorija u slobodni dio Hrvatske kojima su se koristile međunarodne snage. Prve blokade smo napravili na Biljskoj cesti prema Baranji i prema Nemetinu, kod Osijeka, jer smo smatrali da UNPROFOR ne obavlja zadaće zbog kojih je došao“, rekao je Pek prilikom obilježavanja 26. obljetnice blokade UNPROFOR-a. Podsjetio je kako su hrvatski prognanici 1992., kad je UNPROFOR došao na okupirana područja, mislili da počinje njihov povratak, no to se, kako je rekao, „pretvorilo u status quo“.

Prve blokade organizirane su 1. srpnja 1994. na Biljskoj cesti prema Baranji i prema Nemetinu, kod Osijeka, gdje je blokada trajala 46 dana, a u međuvremenu se proširila i na druge dijelove Hrvatske.

Josip Kompanović

„Zahvaljujući našem pritisku, došlo je i do odluke o akcijama ‘Bljesak’ i ‘Oluja’ i početka procesa mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Podsjećamo da do danas nije riješeno pitanje ratne štete“, istaknuo je Pek.

Predsjednik Zajednice povratnika Hrvatske Josip Kompanović podsjetio je kako je u to doba u Hrvatskoj bilo više od 200 tisuća prognanika.

„Imali smo saznanja da pripadnici mirovnih snaga surađuju s okupatorskim vlastima i bave se švercom nafte

i druge robe koju su vozili u okupirana područja. Samo u Baranji je za vrijeme mandata UNPROFOR-a ubijeno više od 200 civila, za što nitko nije odgovarao, a počinitelji su poznati. Odlučili smo da tome treba stati na kraj i odlučili se za blokadu, što je bila prekretnica tadašnjih događaja u Hrvatskoj“, rekao je Kompanović.

U povodu obilježavanja 26. obljetnice na Biljskoj cesti i u Nemetinu otkrivena su spomen-obilježja u znak sjećanja na taj dan.

Spomen obilježje u obliku totema na kojemu na tri svjetska jezika piše: “Na ovome mjestu 1.7.1994. hrvatski prognanici blokirali su međunarodne zaštitne vojne snage UNPROFOR” svečano su otkrili izaslanik ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda, **brigadir Antun Blažević**, tadašnji Povjerenik Vlade Republike Hrvatske za Baranju **Marko Kvesić** i predsjednik Skupštine Osječko-baranjske županije **prof. Dragan Vulin**.

Kao i u vrijeme blokade, tako i danas **hrvatska policija iz II. PP Osijek** pokazala je razumijevanje i doprinijela da svečanost prođe dostojanstveno i neometano.

Antun Blažević, izaslanik ministra branitelja

Marko Kvesić, povjerenik Vlade RH za Baranju

Prof. Dragan Vulin - govor pred uzvanicima, predstavnicima braniteljskih udruga i Zajednice povratnika uoči otkrivanja spomen - obilježja

Hrvatska policija također je sudjelovala u ovoj svečanosti i dala svoj profesionalni doprinos da cijeli događaj prođe u svečanom i dostojanstvenom duhu.

2021. - GODINA ZAJEDNIŠTVA

U Zajednici povratnika ove godine dogodile su se značajne organizacijske promjene. Najprije je u ožujku 2021. osnovana Zajednica povratnika Vukovarsko-srijemske županije kao pravna osoba koja je odmah uspostavila suradnju sa Zajednicom povratnika Osječko-baranjske županije.

Upravni i Nadzorni odbor Zajednice povratnika Vukovarsko-srijemske županije

Juraj Mihajlović - predsjednik

Marinko Čačić - dopredsjednik

U Vukovaru je pod pokroviteljstvom Ministarstva hrvatskih branitelja održana Prva konferencija Zajednice povratnika Hrvatskog Podunavlja na kojoj je u ime pokrovitelja nazočio glavni tajnik Ministarstva branitelja Tome Medveda, **Ivica Akmadža**, u ime ministra vanjskih i europskih poslova Gordana Grlića Radmana, njegov savjetnik **Domagoj Knežević** te župan i dožupan Vukovarsko-srijemske županije **Damir Dekanić** i **Franjo Orešković**.

Za predsjednika Zajednice povratnika Hrvatskog Podunavlja izabran je **Ivica Klem**.

Zajedničko obilježavanje početka blokade UNPROFOR-a

Prethodnih godina Osječko-baranjska Zajednica povratnika organizirala je obilježavanje početka blokade UNPROFOR-a na Biljskoj cesti i u Nemetinu kod Osijeka.

Ove godine taj događaj bit će obilježen zajednički na nekadašnjem punktu UNPROFOR-a kod Nuštra, simboličnim otkrivanjem ploče kojom ćemo obilježiti mjesto gdje su prognanici goloruki zaustavili i potpuno blokirali UN-ove snage a na isti način bit će obilježena i druga dva punkta u Vukovarsko-srijemskoj županiji kod Lipovca i između Mirkovaca i Vinkovaca.

Nakon toga u općinskoj vijećnici Nuštar održat će se okrugli stol na kojemu će sudionici tih akcija govoriti o značaju akcija prognanika u vrijeme okupacije tih prostora.

Sudionici Prve konferencije ZPHP

Ivica Akmadža, izaslanik ministra branitelja

Domagoj Knežević, izaslanik ministra vanjskih poslova

Ivica Klem, predsjednik ZPHP

Damir Dekanić, župan Vukovarsko-srijemski

Juraj Mihajlović, predsjednik Zajednice povratnika VSŽ

Branko Pek, predsjednik Zajednice povratnika OBŽ

Sudionici Prve konferencije Zajednice povratnika Hrvatskog Podunavlja, Vukovar 19. lipnja 2021.